

Elina Piittala

MIKSI PAKKORUOTSIA?

Ruotsalaisen kansanpuolueen ja Perussuomalaisten kannat ja
perustelut pakkoruotsiin

TIIVISTELMÄ

Elina Piittala: Miksi pakkoruotsia? Ruotsalaisen kansanpuolueen ja Perussuomalaisten kannat ja perustelut pakkoruotsiin

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimus

11 2019

Vertaan tutkielmassani kahden puolueen, Perussuomalaisten ja Ruotsalaisen kansanpuolueen, kantoja ja niiden välisiä eroja pakkoruotsikysymyksessä. Keskityn tarkastelemaan koulutuspoliittisia linjauksia aiheesta. Tuon tutkielmassani esiin, millä tavoin PS ja Rkp perustelevat kantansa pakkoruotsikysymyksessä. Analysoin kantojen ja niiden erojen lisäksi mahdollisia syitä ilmeneviin eroihin. Lopuksi tuon esiin, millaista yleistä keskustelua pakkoruotsikysymys on herättänyt.

Perussuomalaisten kanta pakolliseen ruotsin kielen opiskelemiseen on ollut selkeän kielteinen. Puolueen mukaan ruotsin kielen opiskelu vie tilaa muiden kielten opiskelulta. Monien muiden kielten osaaminen nähdään ruotsin kielen osaamista keskeisempänä ja hyödyllisempänä. Puolue nostaa esiin pakkoruotsin aiheuttamat kustannukset, jotka nähdään suurempina kuin sen tuottamat hyödyt. Rkp kielivähemmistöä edustava puolueena näkee ruotsin kielen pakollisen opiskelun tärkeäksi, jotta tulevaisuudessakin voidaan taata ruotsinkielisille palveluja heidän omalla äidinkielellään. Ruotsin kielen osaamisen puolue näkee tärkeänä avaimena pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Tutkielmassa ilmeni, että asenteet pakkoruotsiin heijastavat identiteettikokemusta. Pakkoruotsiin kielteisesti suhtautuvien argumenteissa vedottiin aitoon suomalaisuuteen, kun taas kun taas pakkoruotsin puolestapuhujat korostivat pohjoismaalaisuutta. Identiteettikokemus heijastuu myös Perussuomalaisten ja Rkp:n ohjelmissa. Perussuomalaiset identifioivat itsensä ensisijaisesti Suomeen ja toiseksi Eurooppaan, eikä ruotsin kieltä nähdä tarpeelliseksi suomalaisen identiteettikokemuksessa. Rkp taas korostaa pohjoismaalaisuutta ja puolueen mukaan ruotsin kieli toimii avaimena Suomelle pohjoismaalaiseen yhteistyöhön.

Avainsanat: pakkoruotsi, kielipolitiikka, kielihistoria, Perussuomalaiset, Rkp

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällysluettelo

1.Johdanto	3
1.2 Tutkimuksen kulku.....	3
1.2 Miksi Rkp ja Perussuomalaiset?	4
1.3 Aineisto	5
1.4 Tutkimusmenetelmä.....	5
2. Teoreettinen viitekehys	6
2.1 Historiallinen viitekehys – miksi ruotsia?	6
2.2 Kielipuolueet – alku vastakkainasettelulle	7
2.3 Koulutuspolitiikan jakautuminen ja kielikysymys.....	7
2.4 Pakkoruotsin historia koulutuspolitiikassa	8
2.5 Pakkoruotsi	10
3. Puolue teoriat	11
3.1 Perussuomalaiset ja Rkp puolueina.....	11
3.1 Yhteiskunnan modernisaatioteoria	12
3.2. Protestisykli- ja mahdollisuusrakenneteoria	13
4. Analyysi.....	13
4.1 Perussuomalaiset.....	13
4.1.1 Perussuomalaisten kanta pakkoruotsiin	13
4.1.2 Perussuomalaisten perustelut pakkoruotsikysymykseen	14
4.1.3 Yhteen veto Perussuomalaisten kannasta	17
4.2 Ruotsalainen kansan puolue.....	17
4.2.1 Ruotsalaisen kansanpuolueen kanta pakkoruotsiin	17
4.2.2 Rkp:n perustelut pakkoruotsikysymykseen.....	17
4.2.3 Yhteen veto Rkp:n kannasta.....	19
4.3 Tulokset ja niiden analyysi.....	20
5. Yleinen keskustelu	21
Lähteet.....	22

1.Johdanto

Vertaan tutkielmassani kahden puolueen linjauksia ja niiden välisiä eroja pakkoruotsikysymyksessä. Keskityn tarkastelemaan koulutuspoliittisia linjauksia aiheesta. Tuon esiin, miten pakkoruotsia perustellaan ja minkälaisia perusteluja sen vastustaminen saa. Analysoin kantojen ja niiden erojen lisäksi mahdollisia syitä ilmeneviin eroihin ja pyrin perustelemaan niitä. Rajaen tutkimuksen Rkp:n ja Perussuomalaisten linjauksiin. Lisäksi pyrin tuomaan esille tiiviisti, millaista yhteiskunnallista keskustelua pakkoruotsikysymys on viime vuosikymmenenä aiheuttanut.

Keskustelu pakkoruotsista on ollut jälleen viime vuosina pinnalla. Viimeisin on Antti Rinteen hallituksen ajama pyrkimys palauttaa toinen kotimainen kieli pakolliseksi osaksi ylioppilastutkintoa. Yhteiskunnallinen keskustelu pakkoruotsista on ollut näkyvää mediassa ja erityisesti Perussuomalaiset ja Sininen tulevaisuus ovat tuoneet sitä esille eduskuntavaaleissa. Vuoden 2015 eduskuntavaaleissa Perussuomalaiset julkaisivat erillisen kielipoliittisen ohjelman, jossa pakkoruotsikysymys oli keskeisessä osassa.

Keskityn tarkastelemaan puolueiden julkaisuja viimeisen yhdentoista vuoden ajalta eli vuosilta 2009—2019. Aihe on mielestäni relevantti sen ajankohtaisuuden lisäksi siksi, että puoluepoliittista vertailua pakkoruotsikysymyksestä ei ole juurikaan tehty. Perustelen, miksi valitsin juuri nämä puolueet tutkimuksen kohteeksi. Johdanto-osion lopussa esittelen tutkimuksessa käyttämäni aineistoa sekä määrittelen menetelmän, jota käytän tutkimusanalyysin tekemiseen.

1.2 Tutkimuksen kulku

Aluksi tuon lyhyesti esille historiallista viitekehystä ruotsalaisuudesta Suomessa ja kielipolitiikan alkujuurista koulutuksen osalta. Keskityn erityisesti siihen, millaisena osana pakollinen ruotsin kieli on ollut Suomen koulutuspolitiikassa ja millaisia muutoksia siinä on tapahtunut. Tarkastelen myös fennomaanien ja svekomaanien ilmentymää sekä tiivistä Perussuomalaisten nousua puoluateorioiden valossa. Tämän jälkeen keskityn laajemmin pakkoruotsiin käsitteenä.

Perehdyn pakkoruotsikäsitteen määrittämisen jälkeen tutkimukseni kannalta olennaisiin puoluateorioihin. Hyödynnän yhteiskunnan modernisaatioteoriaa sekä protestisykli- ja mahdollisuusrakenneteoriaa. Määrittelen myös, mikä on puolue. Tuon lyhyesti esille tutkimuskirjallisuuteen perustuen, mikä on puolueen tehtävä eli mihin ne pyrkivät. Tässä käytän tukena Mickelssonin ”Suomen puolueet” (2015), Alan Warenin (1996) ”Political parties and party

systems” sekä Raunion ja Wibergin ”Kansainvaltaa puolueiden ja hallituksen ehdoilla” (2014) – teoksia.

Analyysi-osiossa tutustun perustavanlaatuisesti edellä mainittujen puolueiden ohjelmiin ja puoluejohdon kannanottoihin teoriaohjaavan sisällönanalyysin avulla. Tuon esille, miten pakkoruotsikysymystä käsitellään puolueiden ohjelmissa, miten siihen liittyviä kantoja perustellaan ja miten puolueiden kannat eroavat toisistaan. Lopuksi analysoin mahdollisia syitä eroihin puolue teorioiden valossa.

Puolueiden kielipolitiikoista ei juuri ole tehty vertailevaa tutkimusta ja siksi koen tutkimusaiheeni relevantiksi. Ville Pitkänen ja Jussi Westinen julkaisivat aiheeseen liittyvän tutkimuksen vuonna 2017, jossa he käsittelevät suomenkielisten asenteita ruotsinkielisiin ja ruotsiin kielenä (Pitkänen ja Westinen 2017). Viime vuosina kysymys ruotsin kielen asemasta Suomessa on ollut esillä näkyvästi ja aiheesta on käyty paljon yhteiskunnallista keskustelua. Keskustelu on ollut erityisen näkyvää koulutuspoliittisessa kontekstissa ja siksi pyrin perehtymään juuri siihen.

1.2 Miksi Rkp ja Perussuomalaiset?

Ruotsalainen kansanpuolue juontaa juurensa 1800-luvun Suomeen, jolloin puolueen alkumuotona toimi svekomaaninen Ruotsalainen puolue. Puolue toimi vastapainona Suomalaiselle puolueelle. Suomen varhaisimmat puolueet rakentuivat nimenomaan kieli- ja kansallisuuskysymysten pohjalle. Ruotsalaisen puolueen perusideana oli ruotsin kielen aseman säilyttäminen vahvana, joka on myös keskeisin nykypäivän Rkp:n tavoitteista. Nykyinen Ruotsalainen kansanpuolue perustettiin vuonna 1906. Kielikysymys saa puolueessa paljon huomiota ja Rkp on keskeisin ruotsin kielen puolesta puhuva puolue. (Thuneberg 2014, 13-14.) Tämän vuoksi valitsin sen toiseksi puolueeksi tutkimuksessani.

Toiseksi tarkastelun kohteeksi olen valinnut Perussuomalaiset. Tausta-analyysini perusteella puolue on siitä vuonna 2017 erkaantuneen Sininen tulevaisuus -puolueen lisäksi ainoa, jolla on selkeä, yhtenäinen kanta pakkoruotsiin ja joka on tuonut kantaansa vahvasti esille. Ennakko-oletukseni on, että Perussuomalaiset ajaa selkeästi kaksikielisyyden sijaan monikielisyyttä ja haluavat pakollisesta ruotsin kielen opiskelusta eroon. Tutkimuksessa pyrkimykseni on vertailla pakkoruotsikysymykseen mahdollisimman eriävästi suhtatutuvia puolueita. Perustelen näihin puolueisiin keskittymisen sillä, että uskon löytäväni niistä perusteluja pakkoruotsin lakkauttamiselle sekä sen kannattamiselle.

Perussuomalaiset laativat vuoden 2015 eduskuntavaaleihin erillisen kielipoliittisen ohjelman ja puolue on selkeästi vastustanut pakkoruotsia (Perussuomalaiset 2015). Mielenkiintoista on myös se, että PS on ainoa eduskuntapuolue, jolla ei ole ruotsinkielistä järjestöä (Westinen 2011). Sininen tulevaisuus heijastaa tässä vahvasti Perussuomalaisten politiikkaa ja puolueen puheenjohtaja Sampo Terho ajoi Sipilän hallituksessa mukana ollessaan vahvasti ruotsin kielen opiskelun vapaaehtoistamista (Terho 2018). Tämä näkyi mm. kielikokeilun valmistelussa, jossa haluttiin kuntia mukaan vapaaehtoistamaan ruotsin kielen opiskelu lukiossa (Uusi Suomi 2017a). Jätän tutkimuksessani Sinisen tulevaisuuden puoluelinjauksien tarkastelun vähälle puolueen nuoren iän ja viime vaaleissa kerätyn vähäisen kannatuksen vuoksi.

1.3 Aineisto

Primääriaineistona tutkielmassa toimivat Rkp:n ja Perussuomalaisten laatimat ohjelmat vuosilta 2009—2019, puolueiden kansanedustajien lausunnot sekä erilaiset verkkojulkaisut aiheeseen liittyen. Pääkirjallisuutena tutkimuksessa toimii Rauli Mickelssonin vuonna 2015 julkaistu *Suomen puolueet*, jota käytän apuna puolueen ja puoluateorioiden määrittelemisessä. Henrik Meinanderin 2017 *Kansallisvaltio* sekä Max Engmannin vuoden 2018 *Kielikysymys* -teoksia apuna käyttäen keskityn tutkielmani historiallinen viitekehys -osioon. Sekundääriaineistona käytän muita Suomen kielipoliittikkaan keskittyviä teoksia ja medialähteitä. Myös erilaiset verkkojulkaisut aiheeseen liittyen, kuten tarkastelussa olevien puolueiden edustajien kannanotot, toimivat tutkimukseni tukena.

Tutkimuksen lopuksi tuon esiin, millaista yleistä keskustelua kielipoliitikasta pakkoruotsin osalta on käyty. Selitän, miten pakkoruotsia perustellaan ja vastustetaan yleisessä keskustelussa sekä millaista argumentointia näissä kannoissa on havaittavissa.

1.4 Tutkimusmenetelmä

Käytän tutkimusmenetelmänä teoriaohjaavaa sisällönanalyysiä, sillä se sopii tutkimuskysymyksen selvittämiseen parhaiten. Huolellinen tutustuminen puolueiden ohjelmiin luo perustan asettamalleni tutkimuskysymyksen selvittämiseksi. Teoriaohjaava sisällönanalyysi on tekstintutkimusta ja se etenee samalla tavoin kuin aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Valitun menetelmän avulla voidaan tuoda esiin systemaattisesti havaintoja puolueiden kannoista eli miten

jotakin sanotaan ja miten esiin nostettuja asioita ja teemoja perustellaan (Mård 2012, 43; Särkkä 2013, 47). Tässä tutkimuksessa näkyy oletettavasti ristiriitaisuus ja vastakkainasettelu, joka leimaa tarkastelua selkeimmin. Pyrkimyksenä on tuoda esille menetelmän avulla puolueiden suhtautumista pakkoruotsiin sekä analysoida mahdollisia syitä tähän.

Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä analyysiä auttaa se, mitä aiheesta aikaisemmin jo tiedetään. Sarajärven ja Tuomen (2018, 81) mukaan ei ole olemassa täysin objektiivisia havaintoja vaan esimerkiksi tutkimusasetelma ja -kysymys ohjaa ja vaikuttaa tutkimustuloksiin.

Voidaan ajatella, että aiempi tieto on asettamassani tutkimuskysymyksessä ohjannut valitsemaan juuri nämä kaksi puoluetta tutkimuksen tarkasteluun sattumanvaraisen valinnan sijaan.

2. Teoreettinen viitekehys

2.1 Historiallinen viitekehys – miksi ruotsia?

Tässä osiossa käsittelen tiiviisti ensin ruotsalaisuuden historiaa Suomessa Suomen autonomian aikana sekä itsenäistymisen alkuvuosina. Kielipoliittinen keskustelu alkoi näkyvimmin Suomessa autonomian aikana nationalismin nousun myötä. Mielenkiintoista on, että Suomen ensimmäisten puolueiden keskeisimpänä puoluepoliittisena vedenjakajana oli juurikin kieli. Fennomaanien ja svekomaanien myötä muodostuivat vähitellen Suomalainen ja Ruotsalainen puolue. (Saukkonen 2003)

Ruotsin kielellä on Suomessa vahvat juuret. Väestörekisterin mukaan nykysuomalaisista 5,3 prosenttia puhuu äidinkielenään ruotsia. Suomella ja Ruotsilla on pitkä yhteinen historia. Varhaiskeskiajalla Suomen ollessa osa Ruotsia noin kuuden vuosisadan ajan, jaettiin molemmin puolin Pohjanlahtea sama hallinto ja lait. Suomen historian voidaan ajatella alkaneen vasta vuonna 1809, jolloin se irtaantui autonomiseksi toimijaksi osaksi Venäjän keisarikuntaa. Tätä ennen se oli ollut kiinteä osa Ruotsia. Kuitenkin tiiviit suhteet Ruotsiin jatkuivat Suomessa vuoden 1809 jälkeenkin, sillä yhteinen kieli ja jaettu perinne helpotti maiden välistä kanssakäymistä. (Engman 2018, 11-15)

Suomen irtaantuessa Ruotsista enemmistökieleksi tuli suomi, jota puhui 85% uuden autonomisen alueen väestöstä. Vaikka ruotsin kieltä äidinkielenään puhui jo tuolloin vähemmistö kansasta, säilytettiin ruotsi hallinnollisena kielenä sekä koulutuskielenä. (Engman 2018, 16). Vasta Suomen itsenäistymisen jälkeen Suomen kielestä tuli toinen kansalliskieli. Kielilaki säädettiin perustuslakiin

vuonna 1922 ja nykyinen uusi kielilaki tuli voimaan vuonna 2004. Kielilain mukaan Suomen kansalliskieliä ovat suomi ja ruotsi. Kielilaissa mainitaan yksityishenkilön oikeuksista seuraavasti: (Kielilaki 423/2003)

Tämän lain tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädetty jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia.

Tavoitteena on, että jokaisen oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja hyvään hallintoon taataan kielestä riippumatta sekä että yksilön kielelliset oikeudet toteutetaan ilman, että niihin tarvitse erikseen vedota. (...) Valtion viranomaisessa ja kaksikielisessä kunnallisessa viranomaisessa jokaisella on oikeus käyttää suomea tai ruotsia. Viranomaisen on lisäksi järjestettävä asiassa kuultavalle mahdollisuus tulla kuulluksi omalla kielellään, suomeksi tai ruotsiksi.

2.2 Kielipuolueet – alku vastakkainasettelulle

Nationalismi eli kansallisuustunne nousi 1800-luvun alussa. Tämän myötä autonomisessa Suomessa alettiin tuoda kielikysymystä esiin suomenmielisten eli fennomaanipuolueen ja ruotsalaismielisten puolueyhmän svekomaanien myötä. Kieli oli keskeinen kiistakysymys, joka jakoi kansaa. Keskusteluun osallistuivat myös vapaamieliset ruotsinkieliset liberaalit, jotka olivat yksittäisiä ihmisiä, mutta eivät muodostaneet virallista puoluetta. Uusia lehtiä perustettiin, kuten svekomaanien Viking ja fennomaanien Uusi Suometar, ja ne noudattivat selkeää kielipoliittista jakoa. Tästä alkoi vähitellen organisoitua nykymuotoa muistuttava puolue toiminta (Mickelsson 2015, 38-39). Fennomanian pohjalta syntyi 1800-luvun puolivälissä Suomalainen puolue sekä suomalaisuusliikettä vastustava Ruotsalainen puolue. Kielikysymys toimi siis vedenjakajana ensimmäisten Suomen puolueiden kohdalla.

2.3 Koulutuspolitiikan jakautuminen ja kielikysymys

Ruotsin kieli hallitsi pitkään Suomen koulutusjärjestelmää. Vuonna 1879 maan yhdeksästä yliopistoon johtavasta koulusta vain yhdessä oli opetusta suomeksi (Engman 2018, 187). Fennomaanit eli suomalaisuusintoilijat halusivat suomen kielen tasavertaiseksi ruotsin kanssa. Jotta se mahdollistui, oli lähes täysin ruotsinkielisestä sivistyneistöstä tultava kaksikielinen. Koulutus olisi avaintekijänä muutokseen.

Suomenkielisiä kouluja perustettiin ruotsinkielisten rinnalle ja vuosisadan vaihteessa koulutustarjonta molemmilla kielillä oli jo niin kattava, että lähes jokainen sai oppikouluissa koulutusta omalla äidinkielellään. Suomenkielisten koulujen oppilasmäärä ohitti jo pian ruotsinkielisten koulujen oppilasmäärän. Kielenvaihtoprosessissa koulutuksen mahdollistuminen suomen kielellä oli keskeisin tekijä. Useasta ruotsinkielisestä perheestä meni lapsia suomenkieliseen kouluun. Tätä tapahtui myös toisin päin, mikä loi kaksikielistyneen kansakunnan vahvistumista. (emt. 2018, 192-193)

Pienen kansan yhtenäisyyspyrkimys loi aluksi kaksikielisyysihannetta ja joissakin kouluissa käytettiin molempia kieliä, niin suomea kuin ruotsiakin. Kaksikieliset koulut eivät toimineet kauaa ja poliittisesti niitä kannattivat vahvasti ainoastaan liberaalit. Kaksikielisyysihanne kuitenkin hiipui 1900-luvun alussa ja yhä harvempi laittoi lapsensa kouluun, jossa opetusta ei annettu omalla äidinkielellä. (emt. 194-195)

Suomenkielisten osuus kasvoi koulutuksen myötä sivistyneistössä vähitellen. Ruotsinkielisen yliopisto-opetuksen rinnalle syntyi suomenkielistä opetusta. 1900-luvun alussa perustetut kansanopistot toimivat kansakoulujen jatkokoulutuksena ja vuonna 1909 kaksikymmentäseitsemän niistä oli suomalaisia ja neljätoista ruotsalaista. Ruotsinkieliset opiskelijat ajoivat vahvaa kansallishenkeä edustamaan voimakkaamman ruotsalaisuuden puolesta. (emt. 2018, 200-219)

2.4 Pakkoruotsin historia koulutuspolitiikassa

Ennen nykyistä peruskoulumallia Suomen koulutusjärjestelmä oli jakautunut kansakouluihin ja oppikouluihin. Kansakouluissa ei alun perin opetettu vieraita kieliä. Oppikoulut taas valmistivat papiston ja erilaisten virkamiesten kouluttamiseen ja niissä toisen kotimaisen kielen opiskelu oli pakollista.

Vuoden 1968 peruskoulu-uudistuksessa toisesta kotimaisesta kielestä tuli pakollinen oppiane kaikille toisen vieraan kielen ohella, joka useimmiten oli englanti. Suomea äidinkielenään puhuville tämä tarkoitti ruotsia ja suomenruotsalaisille suomea. Uudistus oli Ruotsalaisen kansanpuolueen aikaansaama ja se meni läpi, sillä puolue uhkasi muuten lähteä hallituksesta. (Helispuro 2008, 262)

Ruotsi on suomenkielisille ja suomi ruotsinkielisille ainoa kieli, jota on pakollista opiskella Suomessa. Englannilla ei ole samaa statusta. (Euroopan komissio 2017) Euroopan komission laatimassa

julkaisussa mainitaan Suomen kielipoliittisten linjauksien ruotsin kielen opiskelussa johtuvan poliittisista ja historiallisista syistä itse kielen tarpeellisuuden sijaan (Euroopan komissio 2005).

Toisen kotimaisen kielen pakollinen opiskelu, toisin sanoen pakkoruotsi, ja ruotsinkielisille pakkosuomi poistui ylioppilastutkinnon vaatimuksista vuonna 2004 Matti Vanhasen hallituksen toimeenpanemana. Silloin Rkp oli ainoa puolue, joka ei olisi halunnut tämän muutoksen tapahtuvan (Saarinen 2018). Toisen kotimaisen kielen pakollisuus ylioppilaskirjoituksissa oli ollut voimassa jo vuodesta 1874, eli 22 vuotta sen jälkeen, kun ensimmäisiä ylioppilaskirjoituksia suoritettiin (Ylioppilastutkintolautakunta, 2019a). Ruotsin kielen poisjättäminen on Vanhasen hallituksen päätöksestä lähtien ollut mahdollista, jos ylioppilaaksi pyrkivä kirjoittaa äidinkielen lisäksi vähintään yhden reaaliaineen, englannin ja matematiikan (Ylioppilastutkintolautakunta 2019b). Uudistuksen jälkeen ruotsin kielen kirjoittaminen ylioppilaskokeissa on ollut rajussa laskussa (Ylioppilastutkintolautakunta, 2019c)

Pakkoruotsikysymys lukio-opinnoissa nousi esiin vuoden 2019 eduskuntavaaleissa ja niiden jälkeen uuden hallituksen hallitusohjelmassa. Antti Rinteen hallituksen yhtenä tavoitteena on palauttaa toinen kotimainen kieli pakolliseksi ylioppilaskirjoituksiin (hallitusohjelma 2019, 168). Vasemmistoliiton kansanedustaja ja opetusministeri Li Anderssonin mukaan hallitus pyrkii lisäksi toimenpideohjelmassa erittelemään keinoja, joilla toisen kotimaisen kielen opiskelusta luotaisiin kiinnostavampaa (YLE 2019).

2000-luku on ollut kielipolitiikassa ja erityisesti pakkoruotsikysymyksessä muutosten aikaa. Viimeisimpinä vuosina kielikysymys on ollut pinnalla vahvasti ja muutoksia on haluttu suuntaan ja toiseen. Vanhasen hallituksen päätöksen sekä Rinteen hallituksen pyrkimysten lisäksi pakkoruotsikysymys on nostettu esille myös kansalaisten aloitteesta. Vuonna 2014 eduskunnalle jätettiin kansalaisaloite ruotsin kielen opiskelun muuttamisesta vapaaehtoiseksi. Allekirjoittaneita aloitteella oli 62 000 ja se hylättiin eduskunnassa äänin 134-48. (Iltalehti 2014).

Yksi Sipilän hallituksen (2015—2019) hankkeista oli ruotsin kielen opiskeluun liittyvä kielikokeilu, jota ajoi hallituksessa Perussuomalaisista irtaantuneen Sininen tulevaisuuden puheenjohtaja Sampo Terho. Kielikokeilun ideana oli, että mukaan lähteneet kunnat olisivat luopuneet ruotsin kielen opiskelun pakollisuudesta. Oppilailla olisi ollut mahdollisuus lukea jotakin toista kieltä ruotsin sijaan. Kielikokeilu ei saanut laajaa kannatusta ja vain muutama kunta lähti siihen mukaan. Sipilä olisi itse kuitenkin ollut valmis keskustelemaan ruotsin kielen palauttamista pakolliseksi yo-kirjoituksissa,

sillä hän oli huolissaan ruotsin kielen virkamiestason osaamisesta (Uusi Suomi 2017b). Antti Rinteen hallitus pyrkii ajamaan kielipolitiikkaa myönteisempään suuntaan ruotsin kielen opiskelun osalta. Rkp:n ollessa jälleen mukana, hallitus ajaa nyt toisen kotimaisen pakollisuutta takaisin ylioppilaskirjoituksiin. (YLE 2019)

2.5 Pakkoruotsi

Pakkoruotsin poistamista perustellaan eri tavoin ja siitä on ollut paljon yhteiskunnallista keskustelua. Termi on keskeinen osa tutkimassani aiheessa, joten sen määrittely ja siihen perehtyminen on tutkimuskysymyksen kannalta oleellista.

Pakkoruotsi on termi, jota käytetään obligatorisesta ruotsin kielen opiskelusta Suomessa. Termi on itsessään jo vahvasti kantaaottava ilmaisu ruotsin kielen opiskelusta. Samaa tarkoittava asia saisi eri sävyn, jos siitä käytettäisiin sanaa *mahdollisuusruotsi* tai virallisempaa käsitettä *toinen kotimainen kieli*. Termi syntyi Suomalaisuuden liiton lanseeraamana vuonna 1987 (Bruun 2015 ja Niinistö 2010). Suomen kielilakia käsittelevässä teoksessaan Jari Helispuro (2008, 260-262) toteaa termin olevan jo koko kansalle tuttu ja sitä käyttävät tavallisen kansan lisäksi myös poliitikot. Helispuro käyttää suomen kielisten pakollisesta kaksikielellistämisestä termiä ”pakkoruotsittaminen”. Termi on myös usein käytetty yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Pakkoruotsi löytyy myös kielitoimiston sanakirjasta, jossa se määritellään ”ruotsin kielestä pakollisena ja vastentahtoisesti opiskeltavana kouluaineena”. Sanakirja on laadittu Kotimaisten kielten keskuksessa ja se nojautuu Suomen kielen lautakunnan päätöksiin (kielitoimistonsanakirja.fi¹). Tämä vahvistaa pakkoruotsi-termillä olevan vahva jalansija suomen kielessä ja se on yleisesti tunnettu ja käytetty. Termin yleisyydestä huolimatta se on silti edelleen kantaaottava. Pakkoruotsi-termiä käyttävällä tuskin on kovinkaan myönteinen asenne obligatoriseen ruotsin kielen opiskelemiseen, vaan kuten kielitoimiston määritelmässäänkin tulee esiin, termi pitää sisällään vastentahtoisuuden. Vastentahtoisuus on merkitykseltään aina negatiivissävytteinen.

¹kielitoimistonsanakirja.fi, *Pakkoruotsi määritelmä*, Saatavissa

<<https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?ListWord=pakkoruotsi&SearchWord=pakko%2A&dic=1&page=results&UI=fi80&Opt=1>>, luettu 20.9.2019

3. Puoluateoriat

Puolue voidaan määritellä usealla eri tavalla. Perinteisimmin se ajatellaan ryhmäksi henkilöitä, jotka edustavat yhdessä kansakunnan etuja ja ovat ikään kuin pienoiskuva jostakin tietystä kansanryhmästä. Yhteisesti jaetut periaatteet puolueen sisällä kansakunnan edistämisen vuoksi ovat puolueidean kannalta keskeisiä. (Mickelsson 2015, 31-41) Puolueet ovat organisaatioita, joiden tavoitteena on yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Alan Waren (1996, 5) mukaan puolueen pyrkimyksenä on päästä vaikuttamaan maan valtiovaltaan. Se toimii ikään kuin kokoavana voimana, instituutiona yhteisten intressien puolesta. Toimijoiden yksittäisten näkemysten päätyminen viralliseen päätöksentekoon mahdollistuu puolueen kautta. Puolue pyrkii kokoamaan yhteen yksilöiden vaatimuksia ja tuomaan ne esiin yhteisinä yhteiskunnan intresseinä edustaen tiettyjä mielipiteitä. (Raunio & Wiberg 2014, 163-165) Puolueen tavoitteena on myös nostaa esiin konflikteja ja tarjota äänestäjilleen selkeitä ja muista erottuvia vaaliohjelmia (ibid.), mikä näkyy erityisen vahvasti Perussuomalaisten ja Rkp:n vaaliohjelmissa mm. kielipolitiikan osalta.

3.1 Perussuomalaiset ja Rkp puolueina

Vahva populistinen retoriikka on ominainen piirre PS:lle ja sen avulla puolue on menestynyt (Niskanen 2008, 198). Puolueen kannatus kasvoi huomattavasti vuoden 2011 eduskuntavaaleissa, minkä suurin selittävä syy oli vaalitutkimuksen mukaan äänestäjien halukkuus saada muutosta nykypolitiikkaan (Borg 2011, 203). Tämä ilmenee myös Perussuomalaisten kielipolitiikassa, sillä PS on ainoa puolue Sinisten lisäksi, joka on aktiivisesti 2000-luvulla ajanut muutosta pakkoruotsiin.

Puolue pyrkii esiintymään kansan etua ajavana puolueena. Se luettelee keskeiseksi arvokseen kansan asialla olemisen (PS 2018). Tiihosen puoluesamaistumista koskevan pro gradu -tutkielman mukaan Perussuomalaisiin ja alempaan keskiluokkaan samastuvien yhteys on ollut kasvussa vuodesta 2007 (Tiihonen 2015, 24). Samaistuminen Perussuomalaisiin lisäsi tutkimusten tulosten mukaan todennäköisyyttä kuulua STTK:hon ja SAK:hon (emt. 88). PS on siis yksi työväestön äänestämistä puolueista (emt. 35). Tämä kuvaa Perussuomalaisten kannattajakuntaa, jota leimaa 2000-luvulla alempi keskiluokka, ja sitä kautta se leimaa myös puoluetta.

Ruotsalainen kansanpuolue taas mielletään perinteisesti ruotsinkielisten suomalaisten äänestämänä puolueena, jonka kannattajat ovat kuuluneet kansan yläluokkaan, ns. eliittiin. Puolue pyrkii edelleen jatkamaan vahvaa perinnettään ja toimimaan suomen ruotsinkielisen väestön oikeuksia ajavana puolueena. Niskasen väitöskirjan mukaan puolue ilmoittaa edelleen olevansa

”porvarillinen yleispuolue”. (Niskanen 2008, 124) Koulutus suomessa oli pitkään mahdollista yksinomaan ruotsiksi, mikä yhdisti koulutetun väestön ja ruotsinkielisyyden vahvasti toisiinsa (Engman 2018, 187). Tämä luo eroa kahden tarkasteleman puolueen olemukseen, minkä vuoksi tutkimustani leimaa kaksi ristiriitaisuutta, suomenkieliset vastaan ruotsinkieliset sekä eliitti vastaan kansa.

Kielipuolueena RKP:n keskeisin tehtävä on ajaa ruotsin kielen asemaa ja taata ruotsinkieliselle vähemmistölle oikeuksia käyttää äidinkieltään Suomessa (Grönlund & Westinen 2011, 169). Tämä erottaa Rkp:n Perussuomalaisista. Toinen identifioi itsensä ”kansan” etua ajavaksi puolueeksi, kun taas toinen on vähemmistön etuja ajava puolue. Perussuomalaisen kannattajakuntaa leimaa erityisesti alempi keskiluokka ja sen politiikkaan kuuluu populistisia piirteitä, kuten eliitinvastaisuutta (Jutila & Björn 2011, 64). Rkp identifioi itsensä porvarilliseksi puolueeksi. Lisäksi vuoden 2011 vaalitutkimuksen mukaan Perussuomalaiset ovat suomenruotsalaisten keskuudessa vähiten pidetty puolue, mikä ilmentää ristiriitaisuutta näiden kahden puolueen välillä (Grönlund & Westinen 2011, 169)

3.1 Yhteiskunnan modernisaatioteoria

Eliitti vastaan kansa -ristiriitaisuus näkyi niin autonomian Suomessa kielikysymyksen alkujuurilla, mutta se näkyy myös keskeisesti nykyajan Suomessa. Tätä ilmiötä selittää yhteiskunnan modernisaatioteoria. Tähän puoluateoriaan kuuluu ajatus, että puolueet ovat syntyneet yhteiskunnan modernisoituessa eli erilaisissa muutoksissa ja ne toimivat reaktioina muutosten aiheuttamille ristiriidoille.

Suomen ja ruotsin kielten välistä vastakkainasettelua eli ristiriitaisuutta tuotiin vahvasti esille jo 1800-luvulla. Fennomanian keskeisenä tavoitteena oli Suomen kansa puolustaminen eliittiä eli ruotsinkielisiä vastaan. Fennomanian retoriikkaan voidaan katsoa liittyvän populismia, joka on myös Perussuomalaisille tyypillistä. Tunteisiin vetoaminen oli ilmeistä niin fennomaaneilla 1800-1900-luvun vaihteessa kuin nykyajan Perussuomalaisillekin (Railo & Vares 2011, 19-20). Myös Perussuomalaisen keskeisiin periaatteisiin kuuluu Suomen kansan puolustaminen. Puolue korostaa selkeästi olevansa ”kansan asialla”, kuten fennomaanit korostivat puolustavansa Suomen kansaa (PS 2014). Mickelssonin mukaan (2015, 370-371) Perussuomalaisia edeltäneen Suomen Maaseudun Puolueen voidaan ajatella syntyneen yhteiskunnan modernisaatioteorian selitysmallin mukaan.

3.2. Protestisykli- ja mahdollisuusrakenneteoria

Suomalainen yhteiskunnan muutoksia ja puolueiden syntyjä sekä kannatuksia voidaan myös selittää protestisykli- sekä mahdollisuusrakenneteorialla. Tässä keskeisenä tarkastelukohteena ovat yhteiskunnalliset ristiriidat ja miten ne vaikuttavat puolueiden syntyyn. Nämä kaksi teoriaa liittyvät toisiinsa vahvasti ja niiden mukaan yhteiskunnassa on erityisiä kausia, jotka ovat protestin leviämislle suotuisempia kuin toiset. Mahdollisuusrakenne ilmentää eri historiallisina ajanjaksoina näitä suotuisia kausia. Ensimmäiset puolueet, kielipuolueet, syntyivät juurikin yhteiskunnallisen ristiriidan kautta, jossa osapuolina oli ruotsinkielinen sivistyneistö ja suomenkieliset. (Mickelsson 2007, 56-58)

Protestisyklin käsite taas ilmentää koko protestia prosessina, sen syntymisestä aina sen vakiintumiseen ja tukahduttamiseen asti (Mickelsson 2015, 58-59). Kun siis mahdollisuusrakenne on protestiliikkeelle suotuisa, on protestisyklin aika. Tällainen liikehdintä saattaa aiheuttaa täysin uusia puolueita tai nostaa jonkin puolueen kannatusta huomattavasti. Voidaan ajatella, että tähän liittyy vahvasti niin fennomaaninen kielipoliittinen liikehdintä svekomaanista eliittiä vastaan suomettumisen mahdollisuusrakenteen aikana ja myös Perussuomalaisten kannatuksen nousu 2010-luvulla.

Perussuomalaiset ovat nostaneet 2010-luvulla valtavasti kannatustaan. Perussuomalaisten vahva kanta pakoruotsin poistamiseen ilmentää omalla tavallaan tätä mahdollisuusrakenne- ja protestisykliteoriaa. Pakoruotsikysymyksessä on kyse eräänlaisesta yhteiskunnallisesta ristiriidasta ja tätä ristiriitaa tarkastelen puolueiden tasolla Perussuomalaisten ja Ruotsalaisen kansanpuolueen osalta.

4. Analyysi

4.1 Perussuomalaiset

4.1.1 Perussuomalaisten kanta pakoruotsiin

Perussuomalaiset on ainoa puolue siitä vuonna 2017 irtautuneen Sininen tulvaisuus -puolueen ohella, jolla on selkeä puoluepoliittinen kanta pakoruotsiin. Suhtautuminen on kielteistä ja puolueen tavoitteena on saada ruotsin kielen opiskelu kokonaan valinnaiseksi, niin peruskoulussa kuin toisen ja kolmannen asteen koulutustasoilla. Virkamiesruotsivaatimuksista halutaan päästä eroon. Kunnille halutaan itsenäinen vastuunkanto ja päätösvalta kaksikielisyyden osalta. (PS 2015)

Perussuomalaiset asetti puolueelleen kielipoliittisen työryhmän keväällä 2014 muista eduskuntapuolueista poiketen. Puolueella on työryhmä, joka keskittyy kielipoliittisiin kysymyksiin.

Tästä voidaan päätellä, että Perussuomalaisille kielipoliittiset kysymykset ovat keskeisiä. Vuoden 2019 koulutuspoliittisessa ohjelmassaan Perussuomalaiset nostaa jälleen esille ruotsin kielen opiskeluvelvollisuuden muuttamisen vapaaehtoiseksi (PS 2019).

Puolueen kielipoliittinen työryhmä julkaisi vuoden 2015 eduskuntavaaleja varten erillisen ohjelman. Kielipolitiikka ja erityisesti pakkoruotsikysymys on lähivuosina ollut Perussuomalaisille yksi keskeinen teema, johon se on halunnut ottaa kantaa. Kielteinen kanta pakkoruotsiin tulee puolueen ohjelmissa esiin selkeästi ja se toistuu eri ohjelmissa. Perussuomalaiset korostaa nimenomaan suomen kielen tukemista ja suojelemista, jota vasten on säädettävä oma lakinsa. Monikielisyyttä ja siihen panostamista korostetaan kaksikielisyyden sijaan. (PS 2015). Toisen kotimaisen kielen tuntimäärät on ehdotettu korvattavaksi liikunnalla ja muiden kielten opiskelulla (PS 2011).

4.1.2 Perussuomalaisten perustelut pakkoruotsikysymykseen

Puolue vetoaa perusteluissaan järkeen pakkoruotsin poistamiseksi. Perussuomalaisten kielipoliittinen työryhmä nostaa esiin erityisesti nykyisen kielipolitiikan aiheuttamat kustannukset. Toistuvina perusteluina käytetään taloudellisia syitä sekä monikielisyyden kehittymisen esteitä.

Kustannustehokkuus on heikkoa, sillä ruotsinopetuksen tuottamat hyödyt nähdään jäävän kustannuksiin verrattuna vähäisiksi. Puolueen mukaan ruotsin kielestä on hyötyä työelämässä vain harvoille, joten resurssien käyttäminen sen opetukseen ei ole hyödyllistä. (PS 2011) Tässä vedotaan järkeen taloudellisin perustein pakkoruotsin lakkauttamiseksi.

Toisen kotimaisen kielen pakollisuuteen viitataan ”keinotekoisena kaksikielisyytenä” (PS 2015). Myös puolueen puheenjohtaja Jussi Halla-aho käyttää samaa sanavalintaa pakkoruotsia käsittelevässä kolumnissaan (Halla-aho 2018). Termi keinotekoinen on tässä yhteydessä kanta-aottava. Tulkitsen sen sävyiltään negatiiviseksi siten, että kielen osaaminen ei ole todellista vaan keinotekoista, ikään kuin pakonomaisesti luotua. Sen vastakohtana olisi ”aito kaksikielisyyys”, joka on ilmaisuna myönteisempi.

Halla-aho pitää kielipolitiikassa pakkoruotsin osalta ongelmana sitä, että Suomessa vaaditaan mm. korkeakoulututkinnon saamiseen ruotsin kielen riittävää osaamista. Hänen mukaansa pakkoruotsikysymys olisi ratkaistavissa siten, ettei tämän kaltaisia vaatimuksia ruotsin kielen taidosta enää pidettäisi yllä. (Halla-Aho 2018)

Puolue pitää nykyistä pakkoruotsin kielipolitiikan mallia rajoittavana, sillä se vie tilaa muiden kielten osaamiselta eikä vastaa nykypäivän yhteiskunnan vaatimuksia (IL 2014). Malli nähdään tätä kautta

myös työllistymistä ja kansainvälistymistä heikentävänä asiana (Janhunen 2017). Pakkoruotsi heikentää puolueen perusteluiden mukaan muiden valtakielten osaamista Suomessa, mikä on esteenä monikielisyyden osaamisen kehittymiselle (PS 2014). Näkemyksen voi tulkita mahdollisuusrakenneteorian kautta eräänlaiseksi protestisyklin ilmentymäksi. Maailma on muuttunut paljon kansainvälisemmäksi ja pienemmäksi kuin mitä se oli vielä muutama vuosikymmen sitten. Kulkeminen maasta toiseen on helppoa ja eri kulttuurien ja kieliryhmien kohtaamista on jatkuvasti niin arkisissa kuin työelämään liittyvissä asioissa.

Perussuomalaiset hyödyntävät tätä mahdollisuusrakenneteorian mukaisesti ilmenevää protestisyklin aikaa, jonka avulla se voi kyseenalaistaa pakollisen keskittymisen yhden tietyn kielen opiskelemiseen. Ruotsin kieli ei ole yksi maailman valtakielistä ja se vie tilaa valtakielten osaamiselta. Puolue argumentoi, että Suomi ja suomalaiset tarvitsevat pärjätäkseen laajaa kielellistä ja erityisesti maailman valtakielten osaamista yhden pakollisen kielen sijaan.

Perussuomalaiset käyttävät vaaliohjelmissaan sanaa ”pakkoruotsi”, joka on jo itsessään vahvasti kantaottava. Puolue nostaa ohjelmissaan esiin valinnaisuuden pakollisuuden sijaan. Valinnaisuus toimisi parempana motivaattorina erityisesti täysi-ikäisille opiskelijoille toisen asteen opinnoissa peruskoulun jälkeen (PS 2011). Suurin osa lukiolaisista on ylioppilaaksi päästessään täysi-ikäisiä. Perustelu on ymmärrettävissä siinä määrin, että lukiossa oleminen ja ylioppilastutkinnon suorittaminen on vapaavalintaista. Kuitenkin ainoastaan ruotsin kielen opiskelua pidetään pakkona, eikä puhuta esimerkiksi pakkoäidinkielestä.

Kuten aiemmin toin tutkimuksessani esille, ylioppilastutkinnon vaatimuksista poistui toisen kielen pakollisuus vuonna 2004 Matti Vanhasen hallituksen toimesta. Perussuomalaisten mukaan muutoksen aiheuttamat seuraukset eivät olleet merkittäviä. On kuitenkin hyvä pohtia, onko muutosten yhteiskunnallisia seurauksia vielä nähtävissä selkeästi viidessätoista vuodessa.

Nykyisen lainsäädännön mukaan virkamiesruotsi ei riitä pätevyudeksi toimia hallinnollisissa tehtävissä ruotsiksi (Kielitaitolaki 424/2003). Tällä perussuomalaiset perustelevat kantaansa yliopisto-opintojen virkamiesruotsin pakollisuuden poistamiseen. Ruotsinkielisten suomalaisten oikeus asioida viranomaisessa omalla äidinkielellään täyttyy jo, kun osa viranomaisista osaa ruotsia. Voidaanko taata, että ruotsia osaavia viranomaisia on tulevaisuudessa tarpeeksi, jos pakkoruotsi poistetaan? Opiskelisiko riittävän moni vapaavalintaisesti ruotsia, jotta kielilain mukaiset ruotsinkielisten suomalaisten oikeudet täyttyvät tulevaisuudessakin?

Puolueohjelmien lisäksi Perussuomalaisten johtavat poliitikot ovat julkaisuissaan ottaneet kantaa pakkoruotsiin. Perussuomalaisten kansanedustajan ja entisen Perussuomalaisten nuorten puheenjohtajan Sebastian Tynkkynen mukaan poliitikot uskaltavat nykyään tuoda pakkoruotsikeskusteluissa kantaansa vapaammin esille, kun ollaan tietoisempia kansalaisten suhtautumisesta asiaan. Tynkkynen tuo esiin useiden vaalirahoittajasäätiöiden olevan ruotsinkielisiä, mikä on nostanut puolueiden ja poliitikkojen kynnystä arvostella pakkoruotsia. (Aamulehti 2019) Tässä ajatuksessa korostuu ristiriitailottuvuus. Voidaan tulkita Tynkkynen ikään kuin nostavan esiin ruotsinkielisten eliittisyyttä, eli heillä on valtaa kontrolloida ”kansan todellista mielipidettä” asiasta (Aamulehti 2019). Tynkkynen olettaa siis monien poliitikkojen ja puolueiden olevan todellisuudessa kriittisempiä pakkoruotsia kohtaan, kuin ovat antaneet ymmärtää, mutta ylhäältäpäin tuleva eliitin painostus on estänyt näiden mielipiteiden tuomisen esiin. Tynkkynen on toiminut aktiivisesti pakkoruotsin poistamisen puolesta. Perussuomalaisten nuorten puheenjohtajana ollessaan hän esiintyi järjestön vuonna 2016 julkaisemalla videolla, joka kritisoi vahvasti pakkoruotsia (MTV 2016). Videosta nousi sosiaalisessa mediassa kohu.

Entinen Perussuomalaisten kansanedustaja ja puolustusministeri Jussi Niinistö on julkaissut useita blogitekstejä, joissa hän ottaa kantaa pakkoruotsiin. Yhdessä tekstissä Niinistö mainitsee Suomen olevan ainoa länsimaistunut valtio, jossa vähemmistökielen opiskelu on pakollista enemmistökansalle. Tekstissä sanavalinnoista tulee vahvasti esille ruotsin kielen pakollista opiskelemista vastustava asenne. Niinistö käyttää tekstissään mm. sanavalintoja ”joutuu opiskelemaan” (Niinistö 2010).

Myös identiteettiä käytetään puolueen perusteluissa pakkoruotsia vastaan. Perussuomalaisten vuoden 2015 kielipoliittisessa ohjelmassa (PS 2015) todetaan, että ”suomen kieli on suomalaisen identiteetin perusta”. Suomen kielen tärkeyttä suomalaisen identiteetin rakentajana korostetaan. Tästä herää kysymys, eivätkö ruotsinkielisen suomalaiset voi kokea samanlaista ja yhtä vahvaa suomalaisuuden identiteettiä kuin suomenkieliset. Ohjelmassa korostetaan, että suomalaisista suurin osa kokee olevansa ”suomenkielinen, eurooppalainen kansalainen”.

Puolue korostaa, ettei ruotsin kieltä tai ruotsalaista kulttuuria tarvita suomalaisen identiteetin rakentamiseen. Kielipoliittisessa ohjelmassa (PS 2015) nostetaan esiin ”ulkopuoliset tahot”, jotka määrittelevät suomalaisen identiteetin. Kansan omaa arviointia kielenosaamisen tarpeesta ja identiteetin kokemisesta on kunnioitettava ja korostettava. Eliitti vastaan kansa - ristiriitailottuvuuden voidaan tulkita nousevan tässä jälleen esiin. Perusteluissa vedotaan kansaan

sen olevan paras tiedonlähde määrittelemään omat velvollisuutensa ja tarpeensa. Myös Perussuomalaisten ajatushautomon Suomen Perustan julkaisemassa vuoden 2014 pamfletissa mainitaan identiteetti useasti. Sen mukaan ruotsin kieli on valtion taholta, ikään kuin ylhäältä päin, annettu kuuluvaksi suomalaiseen identiteettiin, vaikka sillä ei todellisuudessa olisi kytköksiä suomenkielisten identiteettikokemukseen (Rostila 2014, 78).

4.1.3 Yhteenveto Perussuomalaisten kannasta

Perussuomalaisten kanta ruotsin kielen pakolliseen opiskeluun on selkeän kielteinen. Keskeisimpinä perusteluina pakkoruotsin poistamiseksi nostetaan taloudelliset kustannukset, joita pakollinen ruotsin kielen opetus tuottaa, sillä siitä koituvat hyödyt jäävät puolueen perusteluiden mukaan taloudelliseen panostukseen nähden vähäisiksi. Yleisin perustelu on, että pakkoruotsi nähdään esteenä muiden kielten opiskelussa ja omaksumisessa, millä on kielteinen vaikutus suomalaisten kansainvälisillä työmarkkinoilla ja kansainvälisessä osaamisessa. Esiin nostetaan myös suomalainen identiteetti ja sen määrittelemisen. Ruotsin kieltä ei nähdä välttämättömänä suomalaisen identiteetille ja sen rakentumiselle, vaikka jaamme pitkän yhteisen historian Ruotsin kanssa.

4.2 Ruotsalainen kansan puolue

4.2.1 Ruotsalaisen kansanpuolueen kanta pakkoruotsiin

Ruotsalainen kansanpuolue on ainoa juuriltaan selkeästi kansan vähemmistöä edustava puolue Suomessa. Puolueen yksi keskeisimmistä tavoitteista on ruotsin kielen sekä ruotsinkielisten suomalaisten yhteiskunnallisen aseman ja oikeuksien turvaaminen. Rkp:ta on läpi 2000-luvun äänestänyt jatkuvasti noin 70 prosenttia suomen ruotsinkielisistä (Grönlund & Wass 2015, 255).

Vuoden 2011 vaaliohjelmassa puolue korostaa yleissivistystä, johon liittyvät hyvät taidot vieraissa kielissä. Kaksikielisyyden korostetaan luovan menestystä Suomelle ja puolueen mukaan se on keskeinen osa kulttuuriperintöä, joka tukee yhdessä koulutuksen kanssa Suomen tulevaisuutta (Rkp 2010). ”Kaksikielisyyys on rikkaus” -ajatus nousee esiin puolueen ohjelmissa (Rkp 2016). Kaksikielisyyttä pidetään kansallisena menestystekijänä (Rkp 2019) ja sen säilyttämiseksi puolue tekee vahvasti töitä.

4.2.2 Rkp:n perustelut pakkoruotsikysymykseen

Puolue ei yhtä selkeästi ota ohjelmissaan kantaa pakkoruotsikysymykseen kuin Perussuomalaiset. Ohjelmissa korostuu kuitenkin vahva myönteinen asenne kaksikielisyyteen ja sen tärkeyttä tuodaan esille toistuvasti. Ruotsinkielisille suomalaisille halutaan taata samantaiset oikeudet kuin

suomenkielisille, kuten erilaisten julkisten palveluiden tarjoaminen heidän omalla äidinkielellään, mikä on asetettu myös Suomen kielilakiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut halutaan taata ruotsinkielisille mahdollisiksi heidän omalla äidinkielellään. Myös julkisen hallinnon on puolueen mukaan tarjottava palveluissaan samat mahdollisuudet (Rkp 2016). Tämä vaatii riittävää ruotsin kielen osaamista. Jotta julkisten palveluiden tarjoaminen ruotsiksi olisi tulevaisuudessakin mahdollista, on tarpeeksi monen suomalaisen osattava ruotsia. Tämä kielen omaksuminen tulee opiskelemisen kautta. Tämä voidaan osittain tulkita Rkp:n perusteluksi ruotsin kielen pakolliselle opiskelemiselle kouluissa sekä tietenkin virkamiesruotsille.

Puolue pitää tärkeänä yksilön tarpeita ja hyvinvointia. Oman tulkintani mukaan tämä voidaan nähdä liittyvän puolueen perusteluihin pakkoruotsin kannattamiselle, sillä riittävä ruotsin kielen osaaminen mahdollistaisi edellä mainitun päätelmän mukaan suomenruotsalaisille oman äidinkielen käyttämisen erilaisissa konteksteissa Suomessa. Rkp:n vuoden 2019 vaaliohjelman mukaan (Rkp 2019) puolue haluaa ”Suomen, jossa kaikilla on mahdollisuus elää arjessa kahdella kansalliskielellämme, ruotsiksi ja suomeksi”. Suomen kielen professori Helena Sulkalan kirjoittaman artikkelin mukaan myönteinen asenne yksilön kieltä kohtaan on yhteydessä ihmisen hyvinvointiin ja vähemmistökielen sorrolla on yhteys mm. heikkoon terveydentilaan (Sulkala 2008).

Toisaalta hyvinvointiargumentilla perustellaan myös pakkoruotsin poistamista. Tampereen kaupunginvaltuuston Perussuomalaisten ryhmän puheenjohtaja Ilmari Rostilan vuoden 2014 pakkoruotsikriittinen pamfletti ilmestyi otsikolla ”Vapaaehtoinen ruotsi on hyvinvointietu”. Pamfletin julkaisi Perussuomalaisten ajatushautomo Suomen perusta. Pamfletin mukaan pakollinen ruotsin kielen opiskeleminen nähdään ylimääräisenä rasitteena suomenkielisille opiskelijoille. (Rostila 2014, 84-85)

Ruotsinkieliselle väestöosalle on Rkp:n vaaliohjelman mukaan tarjottava samat mahdollisuudet korkeakoulutukseen kuin suomenkieliselle väestöllekin, ja tarpeiden mukaan on koulutettava riittävä määrä tarpeellisilla ruotsin kielen taidoilla varustettuja henkilöitä (Rkp 2015). Puolue kannustaa ruotsin kielen kehittämistä valtion sekä kuntien viroissa sekä palvelualoilla.

Rkp käyttää uusimmassa eduskuntavaaliohjelmassaan Suomen kaksikielisyydestä sanoja ”mahdollisuus” ja ”rikkaus”, jotka ovat myönteisempiä ilmaisuja kuin Perussuomalaisten käyttämä ”keinotekoinen”. Ruotsin kieli ”kuuluu” kaikille. Puolue korostaa asenteen muutosta sekä

kielilainsäädännön noudattamista käytännössä toimivan kaksikielisyyden edistämiseksi. (Rkp 2019) Rkp:n puheenjohtajana vuosina 2012-2016 toimineen Carl Haglundin mukaan tulevaisuudessa tarvitaan kaksikielistä Suomea (Rkp 2015).

Rkp kiinnittyy maailmaan ensisijaisesti Pohjoismaiden ja vasta sen jälkeen Euroopan kautta (Rkp 2015). Puolue identifioituu kuuluvansa vahvasti Pohjoismaihin. Pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä ja sen kehittämistä korostetaan. Pohjoismaiden halutaan tekevän yhteistyötä mm. Euroopan Unionin tasolla. (Rkp 2019) Perussuomalaiset taas korostivat ohjelmissaan suomalaisten kokemusta nimenomaan Euroopan kansalaisena pohjoismaalaisuuden sijaan.

Yksi perustelu, jota on usein käytetty argumentoidessa pakkoruotsin puolesta, on se, että ruotsin opiskeleminen tukee muiden kielten oppimista. En kuitenkaan löytänyt Ruotsalaisen kansanpuolueen käyttävän tällaista perustelua vuosien 2009—2019 ohjelmissaan.

RKP korosti vuoden 2019 eduskuntavaaleja ennen kaikkea koulutusvaaleina ja määritteli itsensä ”Suomen todelliseksi sivistyspuolueeksi” (Rkp 2019). Puolue näkee tärkeänä ruotsin kielen opetuksen sisällön kehittämisen suomen kielisille opiskelijoille mielekkäämmäksi ja kiinnostavammaksi. Tämä puolueen viittaus itseensä Suomen todellisena sivistyspuolueena voitaisiin tulkita puolueen historian avulla yläluokkaisen kansan eli eliitin puolueeksi. Tämä on tietysti lukijan tulkittavissa. Rkp:lla on kuitenkin vahvat juuret svekomaaneihin ja ylipäättään kansan sivistyneistöön. Ruotsi toimi Suomen alueella pitkään koulutuskielenä, johon suomen kielellä ei ollut omaa statusta. Rkp:n siis korostaessa puoluettaan Suomen sivistyspuolueena saattaa moni liittää siihen vahvasti puolueen historian ja elitistisyyden korostamisen.

4.2.3 Yhteenveto Rkp:n kannasta

Rkp korostaa ruotsin kielen osaamisen olevan tärkeää Suomelle ja suomalaisille, sillä se on keskeinen avain pohjoismaiseen yhteistyöhön, pohjoismaiseen identiteettiin, siihen kiinnittymiseen ja pysymiseen. Yksi keskeinen teema on se perusteluissa se, että ruotsin kieltä tarvitaan kielilain vaatimusten täyttymisen vuoksi, jotta myös ruotsin kielisillä olisi oikeus saada palveluita kotimaassaan omalla kielellään. Tämän voidaan tulkita mahdollistuvan sillä, että ruotsin kieltä opiskellaan tulevaisuudessakin tarpeeksi. Rkp:n puheenjohtajan Anna-Maja Henrikssonin mukaan pakollisuutta tarvitaan oppimisen vuoksi, sillä vapaaehtoisuus on laskenut ruotsin kielen kirjoittamista ylioppilaskirjoituksissa (Aamulehti 2019).

4.3 Tulokset ja niiden analyysi

Suhtautumista pakkoruotsiin voidaan arvioida identiteettikokemuksen kautta. Koivusen ja Koskelan pro gradu -tutkielmassa (2018, 26) selvitettiin kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisten asenteita ruotsin kielen opiskeluun. Tutkielmassa ilmeni, että asenteet pakkoruotsiin heijastavat identiteettikokemusta. Pakkoruotsiin kielteisesti suhtautuvien argumenteissa vedottiin aitoon suomalaisuuteen, kun taas kun taas pakkoruotsin puolestapuhujat korostivat pohjoismaalaisuutta. Identiteettikokemus heijastuu myös Perussuomalaisten ja Rkp:n ohjelmissa. Perussuomalaiset identifioivat itsensä ensisijaisesti Suomeen ja toiseksi Eurooppaan, eikä ruotsin kieltä nähdä tarpeelliseksi suomalaisen identiteettikokemuksessa. Rkp taas korostaa pohjoismaalaisuutta ja puolueen mukaan ruotsin kieli toimii avaimena Suomelle pohjoismaalaiseen yhteistyöhön.

Onko kysymys vain yksinkertaisesti identiteettikokemuksesta, vai onko tämän ajattelun taustalla mahdollisesti muutakin? Perussuomalaisten retoriikkaan voidaan tulkita kuuluvan populistisia piirteitä. Muutoshakuisuus ja eliittiä vastaan asettuminen on tyypillistä populistiselle puolueelle. Perussuomalaiset on puolueena napannut kiinni siitä mahdollisuusrakenteesta, että muuttuvassa, entistä kansainvälistyneessä maailmassa tarvitaan yhä laajempaa kieltenosaamista. PS käyttää tätä hyödyksi argumenteissaan pakkoruotsia vastaan. Vanhoista eliitin eli yläluokan asettamista raameista halutaan päästä eroon.

Vuonna 2013 teetetyn Taloustutkimuksen mittauksen mukaan 63 prosenttia kaikista vastanneista suomalaisista kannattaisi ruotsin kielen opiskelun muuttamista vapaaehtoiseksi. Eduskuntapuolueista Perussuomalaisten äänestäjissä oli pakkoruotsia vastustavia eniten, yhteensä 80 prosenttia. Rkp:n kannattajista kaikki (100%) vastanneista olivat sitä mieltä, että ruotsin kielen opiskelua ei tulisi muuttaa vapaaehtoiseksi (YLE 2013).

Koivusen ja Koskelan (2018, 26) tutkielman mukaan pakkoruotsin vastustajat argumentoivat historiaan viitaten vähemmistön eli ruotsinkielisten aina ajaneen omaa etuaan enemmistöä vastaan. Perussuomalaisten retoriikassa enemmistöstä käytetään usein sanaa ”kansa”. Pakkoruotsin puolustajat taas vetoavat historiaan sillä, että ruotsin kieli on osa sivistysperintöä. On mielenkiintoista pohtia, onko tämä Perussuomalaisten halussa päästä eroon pakkoruotsista yksinomaan kysymys kielen opiskelusta vai heijastaako se edelleen pyrkimystä päästä irti historian luomasta, kuvitteellisesta asetelmasta, jota vastaan on edelleen taisteltava eliitti vastaan kansa - ajattelumallin mukaisesti. Tähän olisi mielenkiintoista perehtyä jatkotutkimuksessa syvemmin.

Perussuomalaiset argumentoivat vahvasti, että ruotsin kielen opiskelu vie tilaa sellaisten kielten opiskelulta, joiden osaamisesta olisi opiskelijalle tulevaisuuden kannalta enemmän hyötyä. Pakkoruotsin puolustajat taas näkevät asian niin, että ruotsin kielen opiskelu tukee muiden kielten omaksumista.

Tutkimukseni alkuasetelmassa odotin, että löytäisin vahvempaa argumentointia ruotsin kielen opiskelemisen tärkeydestä Rkp:n ohjelmista. Kuitenkaan ohjelmissa ei otettu yhtä selkeästi kantaa pakkoruotsikysymykseen kuin Perussuomalaisten ohjelmissa. Lisäksi Perussuomalaisten yksittäiset poliitikot ovat ottaneet julkaisuissaan kantaa pakkoruotsikeskusteluun merkittävästi enemmän kuin Ruotsalaisen kansanpuolueen poliitikot. Asenne kaksikielisyyttä kohtaan on selkein tekijä, joka jakaa puolueita pakkoruotsikysymyksessä. Toinen näkee sen rikkautena ja mahdollisuutena, toinen rasitteena ja ylhäältäpäin asetettuna pakkona. Tämä tulee esiin yksinkertaisesti jo siinä, ettei Rkp käytä ohjelmissaan termiä pakkoruotsi, joka taas Perussuomalaisten ohjelmissa esiintyy useasti.

5. Yleinen keskustelu

Pakkoruotsikysymys on ollut 2010-luvulla näkyvästi esillä yhteiskunnallisessa keskustelussa. Rinteen hallituksen pyrkimys palauttaa toinen kotimainen kieli pakolliseksi ylioppilaskirjoituksissa on nostanut pakkoruotsikysymyksen jälleen otsikoihin. Hallituksen pyrkimys on saanut kritisointia osakseen mm. lukiolaisten liitolta (YLE 2019).

Rinteen hallitusta edeltävä Sipilän hallitus ajoi Sinisten johdolla erilaista linjaa. Mielenkiintoisen näkökulman pakkoruotsikysymykseen tuo myös vuonna 2018 toteutettu kielikokeilu. Sinisen tulevaisuuden puheenjohtajan ja entisen Perussuomalaisten poliitikon Sampo Terhon ajamassa kokeilussa kuntien oli mahdollista tarjota oppilaille pakollisen ruotsin opiskelun sijaan aloitettavaksi jokin muu vieras kieli, kuten saksa tai venäjä. Venäjän kielen on argumentoitu olevan ruotsia hyödyllisempi kieli niille, jotka asuvat Itä-Suomessa. Perussuomalaiset kannusti Sinisten lisäksi kuntia mukaan kokeiluun (PS 2017). Kokeiluun lähti mukaan viisi kuntaa. Kunnista ei kuitenkaan löytynyt tarpeeksi mukaan halunneita oppilaita ja lopulta kaikissa luovuttiin sen toteuttamisesta. (Räsänen 2019, 34-37)

Kokeilun epäonnistuminen herättää kysymyksiä siitä, onko ruotsin kielen opiskeluun kuitenkin enemmän halukkuutta kuin luullaan? Johtuuko tämä siitä, että ruotsin kieli nähdään todellisuudessa tarpeellisenä ja hyvänä asiana? Vai onko kyse Perussuomalaisten nykyisen puheenjohtajan Jussi Halla-ahon mainitsemasta ongelmasta, jonka mukaan Suomessa ruotsin kieli on ainoastaan

hyödyllistä siksi, että sille on ikään kuin ylhäältäpäin asetettu tietyt vaatimukset? Ajatellaanko pakkoruotsin todellisuudessa olevan hyvä asia ja tärkeä identiteettikysymyksen kannalta historiallisin perustein sekä tulevaisuutta varten, vai pelätäänkö sen opiskelun poisjättämistä ainoastaan siksi, että sen osaamattomuus saattaisi jättää yksilön mm. työhaussa joidenkin virkojen ulkopuolelle? Tässä olisi mielenkiintoinen idea jatkotutkimukselle.

Lähteet

Borg, Sami (2012), ”Perussuomalaiset”. Teoksessa Borg, Sami (toim.), *Muutosvaalit 2011. Selvityksiä ja ohjeita*. Oikeusministeriön julkaisu 16/2012. Helsinki: oikeusministeriö, 191-2010.

Engman, Max (2018), *Kielikysymys*, Helsinki: Svenska litteraturkällskapet i Finland.

Grönlund, Kimmo ja Wass, Hanna (2015), *Poliittisen osallistumisen eriytyminen, Eduskuntavaalitutkimus 2015*. Oikeusministeriön julkaisu 28/2016. Helsinki: oikeusministeriö

Grönlund, Kimmo ja Jussi Westinen (2012), ”Puoluevalinta”. Teoksessa Borg, Sami (toim.), *Muutosvaalit 2011. Selvityksiä ja ohjeita*. Oikeusministeriön julkaisu 16/2012. Helsinki: oikeusministeriö, 156–188.

Helispuro, Jari (2008), *Virtuaalivaltion varjossa – Suomen kielipoliittisen tilanteen tarkastelua ja tutkimia suomenruotsalaisuudesta, pakkoruotsista ja kielilaista nettikirjoitusten pohjalta*, Tampere: Pilot-kustannus.

Jutila, Karina & Björn Sundell (2011), *Perussuomalaisten populismi – kivaa vai rumaa? Liikkeitä laidasta laitaan, Populismen nousu Euroopassa*, Raisio: Ajatuspaja e2, Ajatushautomo Magma, Vihreä Sivistysliitto.

Lempinen, Marja-Leena (2011) *Kaksikielisessä suomessa tuulee*, Turku: Marja-Leena Lempinen.

Meinander, Henrik (2017), *Kansallisvaltio*, Helsinki: Svenska litteraturkällskapet i Finland

Mickelsson, Rauli (2015) *Suomen puolueet – Vapauden ajasta maailman tuskaan*, Tampere: Vastapaino.

Mickelsson, Rauli (2007) *Suomen puolueet – Historia, muutos ja nykypäivä*, Tampere: Vastapaino.

Myntti, Kenneth (2010) *Svenskan på offensiven eller på intensiven*, Helsinki: Schildts & Söderströms.

Niskanen, Paavo (2008), *Väitöskirja, Puolueet luokkaetujen vaalihoitoja Suomen eduskunnassa 1960-luvulta 1990-luvulle*, Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy- Juvenes Print.

PS (2019), Koulutuspoliittinen ohjelma, perussuomalaisten koulutuspolitiikka, Perussuomalaiset, syyskuu 2018.

PS (2018), Perussuomalaiset RP. Periaateohjelma, Perussuomalaiset, lokakuu 2018.

PS (2017), Kunnallisvaaliohjelma, Lähellä sinua, Ruotsalainen kansanpuolue

PS (2015), Perussuomalaisten kielipoliittinen ohjelma 2015, Perussuomalaiset, tammikuu 2015.

PS (2011), Eduskuntavaaliohjelma, suomalaiselle sopivin, Perussuomalaiset, helmikuu 2011.

Raunio, Tapio & Wiberg, Matti (2014), *Eduskunta -kansanvaltaa puolueiden ja hallituksen ehdoilla*, Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Railo, Erkki & Vares, Vesa (2011), *Oikeistopopulismien monet kasvot: perussuomalaisuus poliittisen historian ja mediatutkimuksen näkökulmista*, Suomen Toivo -ajatuspaja; Centre for European Studies.

Rkp (2019), Eduskuntavaaliohjelma, Yhdessä enemmän, Ruotsalainen kansanpuolue, tammikuu 2019.

Rkp (2016), Puolueohjelma, Inhimillinen ja menestyksekkäs Suomi, Ruotsalainen kansanpuolue, kesäkuu 2016.

Rkp (2015), Eduskuntavaaliohjelma, Avoimen, menestyvän, kansainvälisen ja vastuunsa kantavan Suomen hyväksi, Ruotsalainen kansanpuolue

Rkp (2010), Erityisohjelma, Tulevaisuusmanifesti, Ruotsalainen kansanpuolue, kesäkuu 2010.

Rostila, Ilmari (2014), *Vapaaehtoinen ruotsi on hyvinvointietu*, Suomen Perusta.

Sarajärvi, Anneli & Tuomi, Jouni (2018), *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Euroopan komissio (2017), Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2017 Edition. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Euroopan komissio (2005), Key Data on Teaching Languages at School in Europe – 2005 Edition. Eurydice Report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Ville Pitkänen & Westinen, Jussi (2017), *Puhut sie ruotsia? Tutkimus suomenkielisten asenteista ruotsin kieleen ja ruotsin kielisiin*, Ajatuspaja e2.

Waren, Alan (1996) *Political Parties and Party Systems*. New York: Oxford University Press.

Verkojulkaisut:

Aamulehti 22.7.2019 ”Pakollisella ruotsilla pitkä historia ylioppilaskokeissa – Henriksson: ”Kouluja käydään, että opitaan jotain. Silloin kaikki ei voi olla vapaaehtoista””. Uutinen.

Halla-aho (2018), *Uutta lähestymistapaa kielikokeiluun*. Saatavissa <<https://www.suomenuutiset.fi/halla-aho-uutta-lahestymistapaa-kielikokeiluun/>>, luettu 25.9.2019

Ilta-lehti (2014), *Perussuomalaisten Eerola: Pakkoruotsi estää kansalaisia omaksumasta valtakielä*. Saatavissa <<https://www.iltalehti.fi/uutiset/a/2014042418238294>>, luettu 25.9.2019

Terho, Sampo (2018), *Siniset: Ruotsi vapaaehtoiseksi lukioissa*, Sininen tulevaisuus. Saatavissa <<https://www.sininentulevaisuus.fi/siniset-ruotsi-vapaaehtoiseksi-lukioissa/>>, luettu 11.2.2018

Bruun (2015), Forskare: Putin kan rädsla skolsvenskan, Saatavissa <<http://gamla.hbl.fi/nyheter/2015-02-24/725496/forskare-putin-kan-radda-skolsvenskan>>, luettu 7.2.2018

Janhunen, Ilkka (2017): *Oikeusministeriö lobbaa pakkoruotsia – rahoittaa ja mainostaa Facebookissa rkp-vaikuttajien masinoimaa kampanjaa*. Saatavissa <<https://www.suomenuutiset.fi/oikeusministerio-lobbaa-pakkoruotsia-rahoittaa-mainostaa-facebookissa-rkp-vaikuttajien-masinoimaa-kampanjaa/>>, luettu 20.9.2019

Koivunen, Mimmi & Koskela, Oona-Maija (2018), *Pro gradu -tutkielma, Kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisten asenteet ja motivaatio ruotsin kielen opiskeluun*. Saatavissa <https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/145561/Koivunen_Mimmi_Koskela_Oona-Maija_progradu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, luettu 25.9.2019

Räsänen, Matti (2019), *Kielipolitiikan vuosi 2018*. Saatavissa <https://www.kotus.fi/files/6816/Kielipolitiikan_vuosi_2018.pdf>, luettu 26.7.2019

Niinistö, Jussi (2010), ”Pakkoruotsin lyhyt historia”, *Jussi Niinistö Puolustusministeri*, Word Press. 13.7.2010. <<http://jussiniinisto.fi/index.php/2010/07/pakkoruotsin-lyhyt-historia/>>, luettu 7.2.2018

Saari, Taina (2018), *Toisen kotimaisen valinnaistamiskeskustelun pitkä historia ja lyhyt toteutus*. Saatavissa <<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2018/toisen-kotimaisen-valinnaistamiskeskustelun-pitka-historia-ja-lyhyt-toteutus>>, luettu 21.9.2019

Saukkonen, Pasi (2003), *Suomalaisen yhteiskunnan historia, rakenne ja poliittinen kulttuuri*. Saatavissa <<https://blogs.helsinki.fi/vol-spj/yhteiskunta/>>, luettu 24.10.2019

Sulkala, Helena (2008), *Pohjoinen identiteetti muutoksessa*. Saatavissa <<https://www.kaleva.fi/studia-generalia/pohjoinen-identiteetti-muutoksessa/338610/>>, luettu 25.9.2019

Thuneberg, Jenny (2014), *Pro gradu –tutkielma, För ett rikare Finland eller för att hämnas – En diskursanalys av svenska språkets ställning som en del av samhällsdebatt under riksdagsvalet 2011*. Saatavissa <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/95637/GRADU-1402391489.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>, luettu 24.10.2019

Tiihonen, Aino (2015), *Pro gradu –tutkielma, Etujärjestöt, puolueet ja yhteiskuntaluokat Suomessa 2000-luvulla*. Saatavissa <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98125/GRADU-1446458374.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>, luettu 24.10.2019

PS (2014), *Pakkoruotsi heikentää valtakielten osaamista*. Saatavissa <<https://www.perussuomalaiset.fi/ajankohtaista/pakkoruotsi-heikentaa-valtakielten-osaamista/>>, luettu 20.9.2019

Mård, Markku (2012), *Pro gradu -tutkielma, Puolueohjelmista hallitusohjelmaan ja valtion talousarvioon*. Saatavissa <http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20120457/urn_nbn_fi_uef-20120457.pdf>, luettu 20.9.2019

MTV (2016), *PS-nuorten pakkoruotsia vastustavasta videosta somekohu – ”Jos mitattaisiin kuin joulukinkkua, olisivat yhä sikalassa”*. Saatavissa <<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/ps-nuorten-pakkoruotsia-vastustavasta-videosta-somekohu-jos-mitattaisiin-kuin-joulukinkkua-olisivat-yha-sikalassa/6242796#gs.45qn88>>, luettu 19.9.2019

Särkkä, Heini (2013). *Pro gradu -tutkielma, Nyt tehdään Tunisiat äänestämällä Persuja*. Saatavissa <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/84921/gradu06987.pdf?sequence=1&isAllowed=y>>, luettu 20.9.2019

Hallitusohjelma (2019), *Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelma, Osallistava ja osaava Suomi -sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta*. 6.6.2019 Helsinki

Uusi Suomi (2017a), *”Äärimmäisen hölmöä kielipolitiikkaa” – Siniset haluaa pakkoruotsin pois lukiota*. Saatavissa <<https://www.uusisuomi.fi/uutiset/aarimmaisen-holmoa-kielipolitiikkaa-siniset-haluaa-pakkoruotsin-pois-lukiosta/eaf2a03c-38b0-3e17-8903-d6c703f89a09>>, luettu 23.9.2019

Uusi Suomi (2017b), *Sipilä pyörsi puheita pakkoruotsista – Tuli kiista: ”Kielijärjestelmä pitäisi räjäyttää”*. Saatavissa <<https://www.uusisuomi.fi/uutiset/sipila-pyorsi-puheita-pakkoruotsista-tuli-kiista-kielijarjestelma-pitaisi-rajayttaa/39d2e5be-0a28-3c35-9d7f-23bcf3829dcf>>, luettu 21.9.2019

Westinen, Jussi (2011), *Pro gradu -tutkielma, Yhteiskunnallisten ristiriitaulottuvuuksien ja puoluevalinnan suhde eduskuntavaaleissa*. Saatavissa <<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/82187/gradu04761.pdf?sequence=1>>, luettu 24.10.2019

Ylioppilastutkintolautakunta (2019a), *Historia*. Saatavissa <<https://www.ylioppilastutkinto.fi/tietopalvelut/tietoa-ylioppilastutkinnosta/historia>>, luettu 24.10.2019

Ylioppilastutkintolautakunta (2019b), *Ylioppilastutkintolautakunnan yleiset määräykset ja ohjeet*. Saatavissa <https://www.ylioppilastutkinto.fi/images/sivuston_tiedostot/Ohjeet/Yleiset/yleiset_määräykset_ja_ohjeet.pdf>, luettu 24.10.2019

Ylioppilastutkintolautakunta (2019c), *Tilastot; kokeisiin ilmoittautuneet*. Saatavissa <<https://www.ylioppilastutkinto.fi/ext/stat/FS2019A2010T2010.pdf>>, luettu 24.10.2019

YLE (2019), *Pakkoruotsin paluu yo-kirjoituksiin on hallituksen tavoite – Opetusministeri Andersson: ”Ensin selvitetään, mihin se käytännössä johtaisi”*. Saatavissa <<https://yle.fi/uutiset/3-10878058>>, luettu 19.9.2019

YLE (2013), *Yli 60 prosenttia suomalaisista haluaa ruotsin kielen vapaavalintaiseksi kouluaineeksi*. Saatavissa <<https://yle.fi/uutiset/3-6792707>>, luettu 27.10.2019

YLE (2010), *Kokoomus teki ristiriitaiset päätökset pakkoruotsista*. Saatavissa <<https://yle.fi/uutiset/3-5580132>>, luettu 21.9.2019